

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**

**ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΓΛ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ: ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΑ**

A. Σύμφωνα με το κείμενο 2, τα πρότυπα της ευτυχίας που προβάλλονται στα κοινωνικά δίκτυα επηρεάζουν αρνητικά τους χρήστες τους. Αρχικά, με την εξιδανικευμένη πραγματικότητα και ομορφιά, που προωθούν, προκαλούν στους χρήστες αισθήματα μειονεξίας αλλά και οργής για τη δική τους ανιαρή ζωή. Ακόμα, οι εικόνες των κοινωνικών δικτύων βλάπτουν σωματικά και ψυχικά όσους τις βλέπουν. Τέλος, ενώ οι χρήστες αναγνωρίζουν το ψέμα πίσω από τις ωραιοποιημένες φωτογραφίες, που αναρτώνται στα δίκτυα, το παραβλέπουν και το μιμούνται. (77 λέξεις)

B1. Ο συντάκτης του κειμένου 1 προσπαθεί στις τέσσερις πρώτες παραγράφους του να προσδιορίσει το νόημα της έννοιας «ευτυχία». Για να το επιτύχει ξεκινά με τον **ορισμό** της έννοιας («Ας ξεκινήσουμε από τον όρο της λέξης. Ευτυχία είναι η ψυχική ικανοποίηση του ανθρώπου, προερχόμενη από την εκπλήρωση των επιθυμιών και την επιτυχία των σκοπών του») και στη συνέχεια με **επίκληση στην αυθεντία** παραθέτει τις απόψεις του Αριστοτέλη («Ο Αριστοτέλης στα ηθικά του συγγράμματα διακρίνει την ευτυχία... σύμφωνα με τις ηθικές αρετές και τη λογική.») και του Αισχύλου («Η ευτυχία είναι για τους ανθρώπους θείο πράγμα και κάτι περισσότερο από θείο») αλλά και αυτούσια τα λόγια του Γκότφριντ Λάιμπνιτς για την ευτυχία («Ευτυχισμένη ζωή δεν υπάρχει. Υπάρχουν μόνο ευτυχισμένες ημέρες»). Παραθέτει, ακόμα, ένα **ρητό** των αρχαίων προγόνων μας («“Ουκ εν τω πολλώ το ευ αλλ’ εν τω ευ το πολύ”») αλλά παραπέμπει και στις **θρησκευτικές διδαχές** μέσω της προσευχής («δος ημίν σήμερον τον άρτον ημών τον επιούσιον») για να δείξει ότι η ουσία της ευτυχίας βρίσκεται στα λίγα, απλά και σημαντικά. Τέλος, **επικαλείται τη λογική** του δέκτη και αξιοποιεί **παραδείγματα** («Στην σύγχρονη εποχή οι περισσότεροι άνθρωποι θεωρούν ευτυχία την υλική ευμάρεια, τα υλικά αγαθά, την ανάπτυξη της τεχνολογίας, τα κοινωνικά αξιώματα, τη δόξα.»), για να καταστήσει σαφή τη σημασία της ευτυχίας για τον σύγχρονο άνθρωπο, αλλά και την **αντίθεση** και την **αιτιολόγηση** («Τον σημερινό άνθρωπο τον απασχολεί περισσότερο η δόση του δανείου παρά μια βόλτα στη φύση...κι αυτό γιατί ξέχασε το δος ημίν σήμερον τον άρτον ημών τον επιούσιον και κυνηγά την αφθονία»), για να καταδείξει ότι οι άνθρωποι κυνηγούν την αφθονία και τον πλούτο, γιατί ξέχασαν τη χαρά που προσφέρει ο λιτός και ουσιαστικός βίος.

Ο συντάκτης του κειμένου προσδιορίζει με επιτυχία το περιεχόμενο της έννοιας «ευτυχία», καθώς η επίκληση στην αυθεντία ενισχύει με επιπλέον στοιχεία τον αρχικό ορισμό του και του προσδίδει αντικειμενικότητα, εγκυρότητα και αξιοπιστία ενώ η επίκληση στη λογική με τα παραδείγματα κάνει πιο κατανοητή την έννοια στον αναγνώστη. Τέλος, με την αιτιολόγηση και την αντίθεση καθιστά ακόμα πιο σαφές το περιεχόμενο που δίνει στην ευτυχία ο σύγχρονος άνθρωπος και επιτρέπει στον αναγνώστη να διακρίνει τη διαφορά ανάμεσα στην ουσιαστική και στην εφήμερη ευτυχία.

B2. α) Στις δύο τελευταίες παραγράφους το ύφος του κειμένου γίνεται πιο άμεσο, παραστατικό και βιωματικό καθώς ο συγγραφέας μετά τον προσδιορισμό της «ευτυχίας» περνά στην **αφήγηση** ενός περιστατικού στο οποίο ο ίδιος υπήρξε μάρτυρας, όπως ομολογεί σε **α' ενικό πρόσωπο** («Μια μέρα έτυχε να είμαι μάρτυρας μιας καλής πράξης»). Μέσω της **μαρτυρίας** αυτής διατηρεί το ενδιαφέρον του αναγνώστη, τον ευαισθητοποιεί και αναδεικνύει τη σημασία της προσφοράς στον συνάνθρωπο με τρόπο ζωντανό και επικοινωνιακά αποτελεσματικό. Ήδη, βέβαια, από την αρχή της παραγράφου διακρίνεται ο διδακτικός τόνος των λεγόμενων του συγγραφέα με το **β' πρόσωπο** με το οποίο απευθύνεται στον αναγνώστη («Αν προσπαθήσεις να κάνεις κάποιον άλλο ευτυχισμένο η ευτυχία του άλλου θα κάνει εσένα περισσότερο ευτυχισμένο»), για να εξάρει τη σπουδαιότητα της αλληλοβοήθειας. Επιπλέον, η χρήση της **συνυποδηλωτικής γλώσσας** και ειδικά οι **παρομοιώσεις** και οι **μεταφορές** με το τριαντάφυλλο («έσπασε ένα χαμόγελο σ' εκείνον που τις του πρόσφερε που έμοιαζε...ήταν μαλακά όπως και τα ροδοπέταλα του τριαντάφυλλου», «Τα τριαντάφυλλα έγιναν δυο κι εκείνο το κομμάτι του πεζοδρομίου έμοιαζε σαν ένα κήπο με τριανταφυλλίες») κάνει το ύφος πιο γλαφυρό και επηρεάζει συναισθηματικά τον αναγνώστη, καθώς αναδεικνύεται η δύναμη της προσφοράς και της αγάπης για τον συνάνθρωπο, οι οποίες χαρίζουν ευτυχία και μεταμορφώνουν θετικά τις άσχημες πλευρές της ζωής.

B2. β) Ο αρθρογράφος του κειμένου 2 ισχυρίζεται ότι πρέπει να αντιμετωπίζουμε τα κοινωνικά δίκτυα σαν παιχνίδι. Για να επιστήσει την προσοχή του αναγνώστη στον ισχυρισμό του χρησιμοποιεί **άνω κάτω τελεία** («γεγονός ότι δεν βλέπουμε το προφανές: ότι είναι ένα παιχνίδι, γύρω από την ιδέα που έχουμε για τον εαυτό μας»), για να εξηγήσει το «προφανές», που αναφέρει πριν και που δεν συνειδητοποιεί το κοινό, ότι δηλαδή οι χρήστες παίζουν με την εικόνα τους στα social. Στη συνέχεια δίνει έμφαση στη νοοτροπία που ακολουθούν όσοι αναρτούν φωτογραφίες στα κοινωνικά δίκτυα, με ελαφρά ειρωνική διάθεση καθώς την αποδίδει με τον **αγγλικό όρο** «concept», που θέτει σε **εισαγωγικά**. Τέλος, με τη χρήση δύο **ασύνδετων σχημάτων**, τα οποία παρατίθενται αντιθετικά, καταδεικνύει αυτήν τη νοοτροπία, να παρουσιάζονται εξιδανικευμένες εικόνες της ζωής στα κοινωνικά δίκτυα («Τα άψογα πρόσωπα, τα τέλεια σώματα, οι έξοδοι, τα ταξίδια, τα γεύματα σε πολυτελή εστιατόρια και οι ατελείωτες ώρες γυμναστηρίου»), σε αντίθεση με την πραγματικότητα («απεριποίητος, κουρασμένος, στεναχωρημένος, απογοητευμένο»).

(Στην απάντηση μπορούν να αναφερθούν και η **παρομοίωση**: « και να δούμε τα social media σαν ένα απλό παιχνίδι και τίποτα παραπάνω» και η **επανάληψη** της λέξης «παιχνίδι»)

B3. Είναι φανερό ότι και στα δύο κείμενα οι συντάκτες τους προτίθενται να επικοινωνήσουν με τους αναγνώστες. Ειδικά, στο πρώτο κείμενο, που είναι επιστολή δημοσιευμένη στον

ηλεκτρονικό Τύπο, ο συντάκτης χρησιμοποιεί **β' ενικό πρόσωπο**, με το οποίο απευθύνεται στον αναγνώστη με τον οποίο ανοίγει μια μορφή διαλόγου ώστε με αμεσότητα να τον συμβουλεύσει να μην αναζητά την ευτυχία στα υλικά αγαθά («Όταν όμως στηρίζεις...νιώθεις πολύ δυστυχημένος»). Για να δώσει καθολικότητα στο θέμα της σπουδαιότητας της ευτυχίας και να τονίσει τη συλλογική ευθύνη, προκειμένου να την κατακτήσουμε, χρησιμοποιεί **α' πληθυντικό** πρόσωπο, δημιουργώντας κλίμα οικειότητας με τον αναγνώστη, καθώς μοιράζεται μαζί του τις ίδιες ανησυχίες, ενώ ταυτόχρονα μεταδίδει το μήνυμά του για την αληθινή ευτυχία αποτελεσματικότερα («κάθε μέρα να κάνουμε ένα μικρό βήμα για να απολαύσουμε το ταξίδι»).

Στο δεύτερο κείμενο ο αρθρογράφος επικοινωνεί άμεσα με τον αναγνώστη μέσω του **ειδικού λεξιλογίου με αγγλικούς όρους**, που αφορά τα κοινωνικά δίκτυα και είναι οικείο στους χρήστες του και εισάγει τον αναγνώστη στο κλίμα επικοινωνίας μέσω των δικτύων αυτών («social media», «Instagram»), αλλά και με την **προφορικότητα** του λόγου σε κάποια σημεία («ζωή έχει τα πάνω και τα κάτω της», «Με αυτά και με τα άλλα»).

[Επιπλέον στοιχεία: **α' ενικό** («έτυχε να είμαι μάρτυρας») και **β' πληθυντικό** πρόσωπο («τι νομίζετε»), **πλάγια ερώτηση** («και τι νομίζετε ότι το έκανε») στο κείμενο 1, **β' ενικό** («Το να δείχνεις») και **α' πληθυντικό** πρόσωπο («να δούμε»), **ερώτηση του τίτλου** («ευτυχία ή δυστυχία») στο κείμενο 2, **δεοντική τροπικότητα** («Επομένως χρειάζεται κάθε μέρα να κάνουμε ένα μικρό βήμα», κείμενο 1), («Γι' αυτό καλό είναι να εστιάζουμε», κείμενο 2)].

Γ. Το ποιητικό υποκείμενο προσπαθεί, μέσω της **επανάληψης** της λέξης « Ευτυχία» στην αρχή των περισσότερων στίχων, να προσδιορίσει το περιεχόμενό της και να δώσει έμφαση στη σπουδαιότητά της, συσχετίζοντάς την με μια σειρά από πνευματικές, ψυχικές και συναισθηματικές εκφάνσεις της ζωής. Η ευτυχία, λοιπόν, σχετίζεται με την τρυφερότητα («μια αγκαλιά...ένα απαλό χάδι στα παλιά»), την ικανότητα για ουσιαστική και εκ βαθέων αγάπη («να μπορείς να αγαπάς με όλο σου το είναι...») και με το «μοίρασμα». Το ποιητικό υποκείμενο απευθύνεται σε **β' ενικό πρόσωπο** σε κάθε αναγνώστη και ανοίγει διάλογο μαζί του δημιουργώντας με αυτόν τον τρόπο ένα κλίμα οικειότητας, ενώ με την **υποτακτική** έγκλιση αποδίδει τη σημασία της ευτυχίας με συμβουλευτικό και προτρεπτικό τόνο («να μπορείς να ονειρεύεσαι»). Έμφαση δίνεται στις ανθρώπινες σχέσεις, που εκφράζονται παραστατικά με την **εικόνα** «να κάθεται στη φωτιά με τους παππούδες σου και να ακούς παλιές ιστορίες...» αλλά και στην ελευθερία και τη δημιουργικότητα του πνεύματος, που **προσωποποιείται** για να αποδοθεί η σημασία του να βρίσκεται σε εγρήγορση («να είναι ελεύθερη η σκέψη να κεντήσει»). Εξίσου σημαντικό για να είναι κανείς ευτυχισμένος είναι να έχει τη δυνατότητα να κοιτάει ψηλά, όταν, **αντιθέτως**, «άλλοι δεν έχουν το δικαίωμα να σηκώσουν τα μάτια τους στον έναστρο ουρανό» και να απολαμβάνει τη ζωή μέσω των αισθήσεων αλλά και μέσω της συναισθηματικής βίωσης των καθημερινών στιγμών («να απολαμβάνεις το γαλανό της θάλασσας...να αφήνεται...»).

Ο/Η μαθητής/τρια μπορεί να εκφράσει τη συμφωνία ή τη διαφωνία του με το ποιητικό υποκείμενο αρκεί να την τεκμηριώσει με συντομία.

Δ.

Αθήνα, 7 Ιανουαρίου 2023

Αξιότιμε κύριε Τάση,

Η επιστολή σας, που δημοσιεύθηκε πρόσφατα στον ηλεκτρονικό τύπο, με προβλημάτισε ιδιαίτερα, ειδικά καθώς διανύω την εφηβική ηλικία και προσπαθώ, όπως και πολλοί άλλοι συνομήλικοί μου, να ανακαλύψω τι με κάνει πραγματικά ευτυχισμένο/η. Αποφάσισα, λοιπόν, να συντάξω αυτήν την επιστολή για να σας εκφράσω τις ανησυχίες μου για τα προβαλλόμενα από τα κοινωνικά δίκτυα πρότυπα ευτυχίας αλλά και την ελπίδα μου ότι οι εμείς οι νέοι θα μπορέσουμε να τους αντισταθούμε και να σταθμίσουμε τις παραμέτρους που θα μας καταστήσουν αληθινά ευτυχισμένους.

Ζητούμενο 1: πρότυπα των κοινωνικών δικτύων και επιρροή στους νέους

Επιχειρήματα κειμένων:

- Επιτηδευμένη ομορφιά
- Πλούτος και υλικά αγαθά
- Αφθονία, απληστία
- Πολυτέλεια
- Ειδυλλιακές, ωραιοποιημένες εικόνες διακοπών, διασκέδασης
- Επιδεικτική προβολή της ενασχόληση με τη γυμναστική

Επιχειρήματα μαθητή/τριας:

- Καταναλωτισμός, υλικός ευδαιμονισμός
- Διασημότητα, φήμη
- Επιτυχία με κάθε μέσο
- Έμφαση στην ευκολία και απαξίωση της προσπάθειας και των πνευματικών εφοδίων
- Κυριαρχία του «φαινεσθαι» και υποτίμηση της ψυχικής καλλιέργειας

Ζητούμενο 2: Αντίσταση στα προβαλλόμενα πρότυπα και αναζήτηση της αληθινής ευτυχίας

Επιχειρήματα κειμένων:

- Συνειδητοποίηση ότι τα υλικά αγαθά είναι εφήμερα
- Αναζήτηση ποιοτικού τρόπου ζωής
- Σταδιακή κατάκτηση της ευτυχίας χωρίς άγχος και ανυπομονησία
- Προσφορά στον συνάνθρωπο
- Αναγνώριση των ψεύτικων, ωραιοποιημένων εικόνων των κοινωνικών δικτύων
- Τα κοινωνικά δίκτυα είναι απλώς ένα παιχνίδι

Επιχειρήματα μαθητή/τριας:

- Κριτική αντιμετώπιση και αμφισβήτηση των προβαλλόμενων προτύπων ευτυχισμένης ζωής

- Πνευματική, ψυχική καλλιέργεια
- Αποφυγή της σύγκρισης των εικόνων των κοινωνικών δικτύων με την πραγματική ζωή
- Ενδοσκόπηση, αυτογνωσία, αυτοεκτίμηση
- Τόλμη διαφοροποίησης από τη μάζα χωρίς τον φόβο της απόρριψης
- Επανιεράρχηση αξιών (απόρριψη των ευτελών αξιών όπως ο πλούτος και υπεράσπιση των υψηλών όπως η αγάπη, η ισότητα κ.α.)
- Ανακάλυψη όσων μας κάνουν πραγματικά ευτυχισμένους (ανθρώπινες σχέσεις, φιλία, οικογένεια, αγάπη, εθελοντισμός, προσφορά στον συνάνθρωπο, άθληση, μουσική, τέχνη...)
- Δημιουργικότητα

Επίλογος:

Όπως αντιλαμβάνεστε, είναι ιδιαίτερα δύσκολο για εμάς τους νέους να μην επηρεαστούμε από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και μαζικής ενημέρωσης, που διαθέτουν ποικίλες τεχνικές, για να μας πείσουν να επιδιώξουμε την εφήμερη ευτυχία που μας προωθούν. Η συμβολή των ενηλίκων είναι καθοριστικής σημασίας για εμάς στην προσπάθειά μας να αυτοπροσδιοριστούμε και να αναζητήσουμε το αληθινό νόημα της ζωής. Εύχομαι, λοιπόν, να πληθύνουν οι φωνές, ειδικά στο διαδίκτυο, που, όπως και εσείς, θα αποτελούν πηγή έμπνευσης, ώστε να αναζητήσουμε και να κατακτήσουμε την ουσιαστική ευτυχία.

Με εκτίμηση